

Årsrapport 2023 - Miljørettet helsevern

Avdelingen Miljørettet helsevern er et forvaltningsorgan som jobber for å fremme befolkningens helse, og beskytte mot faktorer som har negativ innvirkning på helsen. Vi er delegert myndighet til å føre tilsyn og fatte vedtak etter flere lover og forskrifter innen fagfeltet miljørettet helsevern.

Avdelingen er også delegert myndighet etter deler av forurensningsloven, og beskytter natur og miljø blant annet ved å følge opp klager på forsøpling og forurensning.

I tillegg til egen kommune utfører avdelingen tjenester i miljørettet helsevern for fem omegnskommuner; Bjørnafjorden, Øygarden, Vaksdal, Osterøy og Austevoll. Miljørettet helsevern er et bredt fagfelt og denne statusmeldingen beskriver derfor hovedområdene, og ikke alt vi har jobbet med i 2023.

Skoler og barnehager

Miljørettet helsevern fører tilsyn med skoler og barnehager, og det er rundt 500 skoler og barnehager i våre kommuner. Vi har i løpet av 2023 vært på totalt 102 tilsyn/befaringer i skoler og barnehager. Vi har mottatt 11 klager fra foresatte, og uttalt oss til 13 planer for nye/endringer i virksomheter. Det er fattet 34 vedtak om helseverngodkjenning.

Avdelingen har ikke kapasitet til å gjennomføre regelmessige tilsyn med alle skoler og barnehager etter myndighetenes anbefalte tilsynsfrekvens. Skolene og barnehagene er derfor risikovurdert og plassert i tilsynskategorier der tilsynsfrekvens varierer mellom 2-8 år. I tillegg har vi fra 2023 endret praksis og utfører nå temabaserte tilsyn med virksomhetene i stedet for fulle tilsyn. På denne måten løfter vi ett og ett tema, og når ut til alle virksomhetene med informasjon og veiledning, mens vi velger ut noen virksomheter for stedlig tilsyn på det aktuelle temaet.

I 2023 har vi hatt et tilsynsprosjekt med sikkerhet og beredskap i barnehager og et tilsynsprosjekt med internkontroll i videregående skoler. I barnehageprosjektet måtte alle barnehagene fylle ut egenerklæringsskjema om eget sikkerhetsarbeid. Resultatene fra dette og fra stedlige tilsyn ble brukt i en oppsummeringsrapport som ble distribuert til alle barnehagene. Tilsynsprosjektet med internkontroll i videregående skoler har medført at skoleeier Vestland fylkeskommune har innført bedre internkontroll på sine videregående skoler. Dette vil igjen lette tilsynsarbeidet for oss videre.

Luftforurensing

Miljørettet helsevern overvåker luftkvaliteten i Bergen ved å drifte fem stasjonære målestasjoner, i tillegg til rundt 50 «passive» NO₂-målere. Bergen kommune, Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune deler på kostnadene ved dette arbeidet.

Måleresultatene gir kunnskap om hvordan luftkvaliteten utvikler seg over tid og gir grunnlag for politiske beslutninger samt daglige helsevarsler.

Bergen har overholdt grenseverdiene for luftforurensning i 2023. Resultatene av målingene presenteres i en egen rapport; «Luftkvalitet i Bergen 2023».

Avdelingen bidrar også inn i et forskningsprosjekt «*Innovative sensor networks and citizen empowerment for urban sustainable mobility and clean air*» (Urbanity). Dette er et prosjekt i regi av Norsk institutt for luftforskning, der Kristiansand, Oslo og Bergen kommune deltar. Prosjektet skal gå frem til og med 2025.

Forurensning og forsøpling

Miljørettet helsevern har i 2023 mottatt 130 klager på forsøpling og forurensning. De fleste klagen gjelder skjemmede avfall eller avfall som kan utgjøre forurensningsfare. Som regel er det avfallsansamlinger på private eiendommer, der eier ikke alltid ser problemet. Mange av sakene ender med vedtak om opprydning, noen med tvangsmulkt og andre med tvangstrydding.

De siste årene har avdelingen fått et økende antall båtsaker. Dette gjelder båter som har sunket eller står i fare for å synke og som dermed kan føre til forurensning. Disse sakene er krevende, og i noen tilfeller kan det ende med at Miljørettet helsevern sørger for heving/fjerning dersom eier ikke foretar seg noe, eller er ukjent. Dette utgjør en økonomisk risiko da ansvarlig forurensner ikke alltid er mulig å finne, eller ofte ikke kan betale.



Tvangsfjerning av havarert båt og forsøpling av eiendom. Foto: Helsevernenheten

Helse i plan

Folkehelseloven pålegger helsetjenesten å medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt i andre offentlige organers planlegging. Avdelingen uttaler seg til reguleringsplaner og overordnede planer. I løpet av 2023 gav vi uttale til 53 reguleringsplaner, inkludert noen omfattende planer, som områdereguleringsplaner og E39/jernbane Arna-Stanghelle. Vi ga også en rekke andre uttalelser, for eksempel til høringer fra Statsforvalter om endringer i tillatelser til ulike virksomheter, konsesjon til småfly- og helikopterbaser, høring av nye forskrifter og dispensasjoner fra krav i teknisk forskrift til Plan- og bygningsetaten.

Støy

Miljørettet helsevern mottar mange klager på støy. Dette gjelder bygg- og anleggsstøy, støy fra tekniske installasjoner, lasting/lossing på terminaler, havneaktivitet, helikopter, ballbaner og utesteder mm. Totalt har avdelingen mottatt 78 klager på støy i 2023.

Legionella

Miljørettet helsevern fører årlig tilsyn med kjøletårn og luftskrubbere, da et eventuelt utslipp av legionella fra disse kan spres over store avstander og kan utgjøre en alvorlig helsefare. Miljørettet tilsyn gjennomførte stedlige tilsyn ved alle syv kjøletårn i 2023.

Ved rutinemessig funn av legionella i bygg gir Miljørettet helsevern veiledning til byggeier om tiltak. Det er stort sett kommunale bygg som melder om denne type funn til Miljørettet helsevern. Vi har veiledet i ni slike saker i år.

Dersom noen er blitt smittet av legionella foretar vi smittesporing/prøvetaking etter melding fra Smittevernoverlegen. I år har vi ikke foretatt slike smittesporinger.



Tilsyn med kjøletårn. Foto: Helsevernheten

Skadedyr

Avdelingen har i 2023 mottatt 27 klager og bekymringsmeldinger angående skadedyr. Det gjelder i første rekke rotter og skadeinsekter. Bymiljøetaten håndterer klager på offentlig eiendom, mens MHV håndterer forhold på private eiendommer.

I 2023 har vi gjennomført et dokumenttilsyn med 38 skadedyrbekjempelser som har blitt foretatt i skoler og barnehager. Resultatet av prosjektet viste at firma som utfører

bekjempelsene i stor grad holder seg innenfor lovverket og det er lite bruk av gift ved bekjempelser tilknyttet skoler og barnehager.

Dyrehold

Miljørettet helsevern behandler klager på dyrehold der dette gir hygieniske ulemper eller støy til omgivelsene. For eksempel kan dette være i forbindelse med hold av høns, duer, hest, gris, hunder og katter. Miljørettet helsevern har behandlet 9 klager på dyrehold i 2023.



Klage på støy fra hønsehold. Foto: Helsevernenheten

Hygienesertifikat for skip

Miljørettet helsevern utsteder hygienesertifikat for skip som seiler i internasjonalt farvann. Avdelingen mottok i 2023 henvendelser om sertifikat fra 162 skip. Vi hadde i 2023 stedlig tilsyn med 137 fartøy. I tillegg har avdelingen utstedt 23 forlengelser av eksisterende sertifikat med én måned. Skipene betaler egen takst for arbeidet forbundet med hygienesertifikat som finansierer dette arbeidet.

Friluftsbad, svømmebasseng og boblebad

Det er Bergen Vann som foretar regelmessige undersøkelser av badevannskvaliteten og hygieniske forhold ved friluftsbad i Bergen kommune. Miljørettet helsevern gir sammen med kommuneoverlegen helsefaglige råd og skilter badeplasser i tilfeller der badevannskvaliteten er dårlig. Avdelingen tar også egne prøver i omegnskommunene og av enkelte badeplasser i Bergen ved behov. I 2023 ble det tatt 55 vannprøver i Øygarden kommune.

Miljørettet helsevern fører tilsyn med svømmebasseng og boblebad og har i 2023 vært på tilsyn ved 14 av 43 svømmebasseng, på fem av fem meldte boblebad. Vi har ikke ført tilsyn med flytetanker i 2023.

Frisør-, hudpleie-, tatovering- og hulltakingsvirksomheter

Tatovering- og hulltakingsvirksomheter er godkjenningspliktige. I 2023 ble det utført tilsyn med hygiene og smittevern på 20 piercing- og tatoveringsvirksomheter, samt 13 hudpleievirksomheter som utfører permanent make-up. Andre virksomheter som omfattes av forskriften; som frisører, foterapeuter og hudpleie uten permanent makeup er ikke

godkjenningspliktige, og ikke prioritert for regelmessige tilsyn. Vi fører tilsyn med disse etter klage.



Godkjenning av tatoveringsmesse. Foto: Helsevernenheten

Inneklima og luktplager

Avdelingen gir råd i inneklimasaker, men foretar kun undersøkelser i saker som omhandler utleieboliger og der forholdet har medført sykdom. I 2023 behandlet vi 9 klager på inneklimaforhold.

Luktplager gjelder som regel lukt fra leiligheter til naboer (2), fra restauranter (1) og fra industri til naboer. I de tilfeller avdelingen mottar bekymringsmeldinger om lukt fra leiligheter samarbeider Miljørettet helsevern med ulike kommunale instanser for å hjelpe personene dette gjelder.

Hospits og asylmottak

Vi fører tilsyn med midlertidige botilbud (hospits) og asylmottak annet hvert år. Det ble ført tilsyn med to av to midlertidige botilbud i 2023. Vi førte ikke tilsyn med asylmottak i 2023.

Helsemessige forhold i og fra andre virksomheter og eiendommer

Miljørettet helsevern kan føre tilsyn med helsemessige forhold også i andre virksomheter og eiendommer. Virksomheter som kan omfattes er mange, for eksempel barnevernsinstitusjoner, campingplasser, sykehjem, fengsel, solarier med mer. Som regel blir det kun ført tilsyn med disse etter klage, eller etter risikovurdering og påfølgende tilsynskampanje. I år har vi for eksempel behandlet klager på smittefare på campingplass, manglende dagslys på institusjon, uhygieniske forhold på treningssenter og bruk av helseskadelige kjemikalier på et lekeland.

Vi behandler også klager på andre forhold som virksomheter eller eiendommer kan påføre omgivelsene, for eksempel uforsvarlig fjerning av asbest, sjenerende bruk av lyskastere eller støv fra anleggsarbeid.